

Отадан кейин унинг дўстини эъзозлаш

Отадан кейин унинг
дўстини эъзозлаш

09:00 / 30.06.2022 2586

ٌتْعَمَسْ هَلَاقَ رَمْعَنْ بَهْلَلَارْدَبَعْ نَعْ
مَلْسَوْ هَيْلَعْ هَلَلَالِصَّهْلَلَوْسَرْ
هُلْجَرَلَالِصَّيْ نَأَرْبَلَالَرَبَأَنْ إِهْلُوقَيْ
يَنْعَيْ ، «يَلْوُيْ نَأَدْعَبَهَيْلَادُولَأْ
هَدُواهَدَ وُبَأَوْ مَلْسُمْ هَاوَرْ بَالَيَلْوُيْ

Абдуллоҳ ибн Умардан ривоят қилинади:

«Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қуидагиларни айтганларини эшитдим:

«Яхшиликларнинг энг яхшиси киши отасининг яхши кўрганларига яхшилик қилишидир. У кетганидан кейин».

Яъни отаси ўтиб кетганидан (кейин)».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилишган.

Фарзанд дунёдан ўтган отасига яхшилик қилишни, уни эъзозлашни истаса, отасининг яхши кўрган кишиларини зиёрат қилсин, уларга яхшилик қилсин, уларни ҳурмат қилсин, отасининг ўрнига уларни эҳтиром этсин. Бу билан худди отасининг ўзига яхшилик қилгандек бўлади, отасининг руҳи шод бўлади.

Бу ҳадисдан ўғил ёки қиз фарзанд ота-онасини чиндан ҳам севса, уларга вафотларидан кейин ҳам яхшилик қилишда давом этишни истаса, улар дўст тутган кишиларни ота-онасини ҳурмат қилгандек ҳурмат қилиб, уларга моддий ёрдам, хайр-эҳсонлар ва бошқа яхшиликлар қилиб туриши лозимлигини билиб оламиз.

????? ?????????????? ???? ?????? ?????????????? ????

???????: ?????? ?????? ?????? ???? ?????????? ????

????????????? ?????? ??????????????: ??? ?????????????

?????: ??? ?????? ?????????? ???? ?????????????

?????????. ???? ?????? ??????????: ?????????????? ????

????? ?????? ?????? ?????? ???? ?????????? ????

????? ?????? ???? ?????????? ???? ?????????? ????

?????? ???????????. ??????? ????????????

??????????????.

Ҳанзала ибн Абу Сүфён бир кишидан ривоят қиласы:

«Абдуллоҳ ибн Товус ўлим тұшагида ётган отасига:

«Нимани васият қиласыз?» деди.

«Менга ҳадя қиласыган нарсангни фалончига қил», деди.

Үша киши (ровий) айтди: «Абдуллоҳ кетаётган эди. Мен у билан бирга әдим. Бирдан мазкур киши чиқиб қолди. Абдуллоҳ отдан тушди ва юриб бориб, уни қучоқлади».

Хусайн Марвазий ривоят қилған.

Абдуллоҳ ибн Товус отаси вафот этиши олдиdan, яъни ўлимидан олдинги бетоблигіда:

«**Нимани васият қиласыз?**» деб сүради.

«**Менга ҳадя қиласыган нарсангни фалончига қил**», деди отаси.

Яъни «Мен вафот этгач, менга ҳадя қилиб юрадыган нарсангни, мени ҳұрсанд қиласыган нарсангни фалончига қилиб юргин», дея бир дўстининг исмини айтди.

Ровий айтадыки, «Абдуллоҳнинг отаси вафот этганидан кейин бир куни у билан бирга кетаётган эдик. Отаси айтган ҳалиги одам күриниб қолди. Шунда Абдуллоҳ отидан тушиб, югуриб бориб, мазкур одам билан қучоқлашиб сўрашди». Яъни отасининг васиятига амал қилиб, унинг дўстига шу даражада ҳурмат кўрсатдики, бу билан у худди отасига яхшилик қилгандек бўлди.

Ибн Умар розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Сафарда бир аъробий ўтиб қолди. Үша аъробийнинг отаси Умар розияллоҳу анхунинг дўсти бўлган эди. Аъробий:

«Фалончининг ўғлимисан?» деди.

«Ҳа», деди Ибн Умар ва орқасидан эргаштириб юрадиган эшакни беришга амр қилди. Бошидан салласини ечиб, унга берди. Шунда у билан бирга турганлардан бири:

«Унга икки дирҳам кифоя қилмасми?!» деди.

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Отангнинг дўстлигини муҳофаза қил. Уни кесма. Яна Аллоҳ нурингни сўндириб қўймасин», деганлар», деди Ибн Умар».

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳу сафарда кетаётиб, бир аъробий – саҳролик арабни учратиб қолибдилар.

Аъробийлар саводсизлиги, соддалиги, муомалалари бироз қўполроқ бўлиши билан маъруф ва маълум бўлган. Ўша аъробийнинг отаси ҳазрати Умар розияллоҳу анхунинг дўсти бўлган экан.

Аъробий Ибн Умарга қараб: «Сен Умарнинг ўғлимисан?» дебди.

«Ҳа, мен Умарнинг ўғлиманин», дебдилар Абдуллоҳ Ибн Умар розияллоҳу анҳу ва унга бир эшак совға қилишга амр этибдилар, бошларидағи саллаларини ҳам ечиб, унга кийгизиб қўйибдилар.

Шунда Ибн Умар розияллоҳу анхунинг ҳамсафарларидан баъзилари: «Бунга бир-икки дирҳам бериб қўйсангиз ҳам бўларди», дейишибди.

Абдуллоҳ Ибн Умар розияллоҳу анҳу: «Мен Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Отангнинг дўстлигини муҳофаза қил. Уни кесма. Яна Аллоҳ нурингни сўндириб қўймасин», деганларини эшитганман. Шунинг учун бу одам икки дирҳамга лойик бўлса ҳам, эшак миндириб, салламни кийгиздим», дебдилар.

Бошқа ривоятларда ҳамсафарларининг «Бу оз нарса билан ҳам хурсанд бўлаверарди», дейишгани, у кишининг эса «Унинг отаси менинг отамнинг дўсти эди, шунинг учун эҳтиром қиляпман, чунки Набийимиз соллаллоҳу алайҳи васаллам шунга амр қилганлар», деганлари айтилган.

Демак, «Ота-онамга улар вафот этиб кетганларидан кейин ҳам яхшилик қилишни истайман», деган фарзанд ота-онаси дўст тутган кишиларни дўст тутиб, уларга яхшилик қилишда Ибн Умар розияллоҳу анхудан ибрат олиши керак бўлади.

«Кексаларни эъзозлаш» китобидан